

Opinie

Het land verkeert in een permanente crisis

Het beeld van Nederland als land van bestuurlijke degelijkheid en vertrouwen brokkelt steeds verder af, stelt **Gert-Jan Ludden**. Wanneer het misgaat, beschermt het systeem zichzelf in plaats van de burger.

Nederland bevindt zich op een gevaarlijk kantelpunt. Steeds vaker klinkt de vergelijking met een bananenrepubliek en hoewel dat retorisch klinkt, raakt het een ongemakkelijke kern: een land dat bekendstond om bestuurlijke degelijkheid en sociaal vertrouwen ziet zijn fundamentele geleidelijk afbrokkelen.

Niet door één incident, maar door een reeks structurele crises die al jaren blijven etteren. Het patroon is steeds: problemen stapelen zich op, verantwoordelijkheden worden doorgeschoven en wanneer het misgaat, blijft het systeem zichzelf beschermen in plaats van de burger. De toeslagenaffaire is het pijnlijkste voorbeeld. Tienduizenden gezinnen zijn vermorzeld door een overheid die fouten maakte, maar vervolgens jaren faalde om die fouten te herstellen. Bij de aardbevingsschade in Groningen zien we een vergelijkbare reflex: traagheid, wantrouwen richting inwoners en een complexe bureaucratie die elk gevoel van rechtvaardigheid ondermijnt. Beide dossiers tonen hetzelfde systeemfalen: een overheid die vooral bestuurt vanuit regels en procedures, niet vanuit menselijkheid en urgentie.

Daar bovenop komt een vluchtelingenbeleid dat allang geen beleid meer is, maar een permanente staat van crisisbeheer. Gemeenten voelen zich overvallen, opvanglocaties lopen vol en de samenleving raakt gepolariseerd. Toch ontbreekt het aan structurele keuzes of bestuurlijke moed. Het gevolg: incidentpolitiek die brandjes blust, maar de onderliggende problemen laat voortwoekeren. De woningmarkt vormt een ander symptoom van stilstand. Terwijl

▲ Toeslagenaffaire is het pijnlijkste voorbeeld van overheidsfalen.

“

Als de overheid weer grip krijgt op de eigen kerntaken, komt het vertrouwen terug

jongeren geen woning kunnen vinden en starters verdrinken in absurde prijzen, blijven politieke beloften hangen in plannen die nauwelijks worden uitgevoerd. Ondertussen groeit de georganiseerde criminaliteit, mede doordat politie en justitie onderbemand zijn. Dezelfde onderinvestering zien we in zorg, jeugdhulp en andere hulpdiensten: juist sectoren die een samenleving veerkrachtig maken, zien hun draagkracht afnemen. Tegelijkertijd worden miljarden geïnvesteerd in defensie en steun aan Oekraïne. Dat kan verdedigbaar zijn, maar de disbalans is zichtbaar: waar de internationale agenda leidt tot daadkracht, lijkt het binnenland te verzanden in procedures en verlamming. Het

voelt alsof het buitenland prioriteit krijgt, terwijl de problemen in eigen land blijven liggen.

De coronapandemie had waardevolle lessen kunnen opleveren over transparantie, voorbereiding en publieke communicatie. Maar wie eerlijk kijkt, ziet dat die lessen nauwelijks zijn vastgelegd. De reflexen zijn hetzelfde: reactiviteit in plaats van strategie, politiek gewin boven consistent beleid. Het geheel wijst niet op een toevallige reeks mislukkingen, maar op een systeem dat zichzelf niet meer kan corrigeren. Dat vastloopt in complexiteit, in politieke fragmentatie en in angst om te kiezen. De vraag is dan niet of Nederland een bananenrepubliek is, maar of het afglijden kan worden gestopt.

Dat vergt niet nóg een commissie, maar herwaardering van bestuurlijke verantwoordelijkheid en uitvoerbare politiek. Pas wanneer de overheid weer grip krijgt op haar eigen kerntaken, kan ook het vertrouwen van de burger terugkeren.

■ Gert-Jan Ludden is adviseur crisisbeheersing.

BRIEF VAN DE DAG

Kabinet vraagt vertrouwen maar krijgt vooral problemen

Het vertrouwen in het kabinet-Jetten moet nog groeien, maar de vraag is of dat überhaupt nog gebeurt. Want wat we nu zien, is geen stevig bestuur, maar een kabinet dat vanaf dag één wankelt. Als je een leider neerzet met weinig bestuurlijke ervaring en daar vervolgens ministers naast plaatst die hun eigen dossiers nog moeten ontdekken, dan vraag je niet om vertrouwen, maar om problemen. Dit is geen leerles, dit is het bestuur van een land dat onder druk staat. En precies dat zien we: twijfel, uitstel en beleid dat alle kanten op schiet. Terwijl Nederland juist nu behoefte heeft aan duidelijkheid en richting, lijkt dit kabinet vooral te zoeken. Dat is niet alleen zwak, het is in deze tijd simpelweg on-

verantwoord. De problemen stapelen zich op: koopkracht, woningmarkt, veiligheid. Dit zijn geen dossiers waar je rustig in kunt groeien. Dit vraagt om ervaring, daadkracht en overzicht. En laat dat nu precies zijn wat ontbreekt. Vertrouwen komt niet vanzelf en zeker niet met woorden. Vertrouwen ontstaat door leiderschap en duidelijke keuzes. En zolang die uitblijven, blijft het gevoel hangen dat dit kabinet het simpelweg niet aankan. Hoe lang ga je dan nog door? Want op een gegeven moment moet je eerlijk zijn: als de basis niet klopt en het vertrouwen ontbreekt, dan heeft verder aanmodderen geen zin. In dat geval is er maar één stap: terug naar de kiezer.

Marc Struik, Gouda

DE KWESTIE

In nog geen week tijd zijn er vier natuurbranden uitgebroken op militaire oefenterreinen. In de Kwestie leggen we onze lezers daarover een stelling voor: Defensie moet altijd kunnen oefenen, ook bij droogte en brandgevaar in de natuur.

Op dit moment is het niet acceptabel

Ik begrijp dat Defensie in deze tijden moet trainen en heb daar begrip voor, maar dat dit ten koste gaat van onze kwetsbare natuur en dieren vind ik echt onacceptabel. Zeker terwijl voor de gewone burger steeds meer paden worden afgesloten vanwege de rust die de natuur nodig heeft.

Jesse Janssen

Niet verwacht van zo'n organisatie

Onbegrijpelijk. Als je dan al oefent, zorg dan dat er vuurbestrijding klaarstaat. Dat is dan meteen ook een goede oefening. Noem het naïef, maar dit had ik van Defensie echt niet verwacht.

Johannes Repod

Oefenen? Dan wel met brandwerende uitrusting

Tuurlijk moeten de soldaten oefenen met de wapens, maar wel met brandwerende apparatuur, die – als er brand uitbreekt – meteen kan blussen. Zo gaat het ook bij vuurwerkshows, waar de brandweer paraat staat

Huig van Duijn

Je zou meer verstand van ze verwachten

Absoluut niet. Het is gortdroog. Een vonkje is al genoeg. Draaien ze op voor alle schade? Helpen ze mee met de brandweer? Ik heb het niet gehoord. En dan zeggen: het is vervelend. Zoveel dieren het slachtoffer door onoplettendheid. Je zou denken dat ze meer verstand hebben. Maar helaas.

Rina de Vries

▲ Hoogste militaire baas: oefeningen aangepast.

Nu kunnen ze ook niet oefenen

Het argument is dat Defensie moet kunnen blijven oefenen. Daar ben ik het mee eens, maar niet bij brandgevaar. Nu kunnen ze voorlopig ook niet oefenen op deze terreinen. Als ze even hadden gewacht, was dit natuurgebied niet verloren gegaan.

Gea van der Veen

Heeft Defensie geen rampenplan?

Ze moeten kunnen oefenen. Maar daarentegen vind ik wel dat er rekening gehouden moet worden met het weer en natuur. Dan zouden er alternatieven moeten komen. Zoals: met droogte niets gebruiken wat vonken veroorzaakt. Of je moet een onwijs goed rampenplan hebben, maar ik denk dat zoiets onhaalbaar is. Kortom: ja, graag oefenen. Maar niet ten koste van natuur of dier.

Limdie Gravesteijn

Ze kunnen niet de wijk in

Ze moeten zeker blijven oefenen. Dat er aandacht moet zijn voor de droogte en brandgevaar is logisch. De opmerking dat Defensie niet moet oefenen in het voorjaar of een andere locatie moet zoeken dan weide of natuur is natuurlijk kolder. Moet Defensie dan meer de wijken in?

Hans Leenderts

Paul Kusters

TOOS & HENK

DAG VAN HET NAAKT TUINIEREN

